

SKRIV FOR LIV 2019 UNDERVISNINGS- MATERIALE

7.-10. KLASSE - TVÆRFAGLIG DEL

SKRIV FOR LIV 2019

Materialet består af dette undervisningsmateriale og Skriv for Liv-postkort.

Materialet er målrettet 7.-10. klasse.

Materialet er gratis.

Redaktionen er afsluttet oktober 2019.

Redaktion: Michel Banz (ansv.), Anne Marie Thirup Christiansen (skribent og pædagogisk konsulent) og Lene Vendelbo / vendelbokommunikation.dk (red.)

Layout: Michel Banz

Forsidefoto: Marinel Ubaldo, Tyfon-overlever, klimaaktivist og menneskerettighedsforkæmper, står foran "Wall Street Bull" for at repræsentere lokalsamfund, der står op imod verdens største olie-, gas- og cementvirksomheder, som også er blandt de virksomheder, der har størst ansvar for klimakrisen. Fotograf: Michael Nagle/Greenpeace.

Amnesty International

Gammeltorv 8, 5. sal

1457 København K

Tlf. 33 45 65 65

www.amnesty.dk/undervisning

E-mail: undervisning@amnesty.dk

INDHOLD

BAGGRUND

Introduktion til Skriv for Liv	4
Om materialet	5
Tidsforbrug	5
Sådan underviser du i Skriv for Liv	5
Skriv for Livs succeshistorier	6
Fag, fælles mål, kompetenceområder og læringsmål	7

I KLASSELOKALET

Red liv med dit brev	12
Hvad er menneskerettighederne?	15
Diskuter Skriv for Liv-sagerne	16
Afsluttende opgave – lav et nyhedsindslag	22
Opsamling på læringsmål og evaluering	23

KOPIARK

Kopiark 1: Skriv for Liv – sagsbeskrivelserne
Kopiark 2.1: Guide til appelbrev
Kopiark 2.2 Kom godt i gang med dit appelbrev
Kopiark 3.1: Guide til solidaritetsbrev
Kopiark 3.2: Kom godt i gang med dit solidaritetsbrev
Kopiark 4.1: Menneskerettighedsforkæmpere
Kopiark 4.2: Diskussionsspørgsmål Jose Adrián + rollespil
Kopiark 4.3: Diskussionsspørgsmål: Magai Matiop Ngong + 'den varme stol'
kopiark 4.4: Diskussionsspørgsmål: Marinel Sumook Ubaldo + lav en kampagne
Kopiark 4.5: Kendte unge aktivister
Kopiark 4.6: Diskussionsspørgsmål: Sarah Mardini og Seán Binder + dilemma
Kopiark 5: Opsamling på læringsmål
Kopiark 6: Det lærte jeg også ...

BAGGRUND

INTRODUKTION TIL 'SKRIV FOR LIV'

Menneskerettighederne er under et historisk pres. Verden rundt bliver mennesker udsat for grove krænkelse – alene på baggrund af deres køn, religion, etnicitet, politiske holdninger, eller fordi de bruger deres ret til at ytre sig. Millioner af mennesker lever i frygt på grund af staters og væbnede gruppers overgreb og brud på international ret. Det er blevet sværere og farligere at kæmpe for menneskerettighederne, men over hele verden sætter almindelige mennesker deres liv og sikkerhed på spil for at kæmpe for en bedre verden. Uden deres mod ville verden være mindre retfærdig.

Skriv for Liv er en global kampagne, der med pennen som våben bekæmper dødsstraf og diskrimination. Dine elever skriver breve til personer, som udsættes for krænkelse, eller til de myndigheder, der står bag. Brevene sendes fra hele verden – og de giver håb i ofte umulige situationer. Denne mulighed for handling opfatter mange elever som motiverende, fordi deres breve får reel betydning for den, der modtager dem. Eleverne kan være med til at handle og skabe resultater for mennesker i nød alene med pennen i hånden. Deres ord får betydning, værdi og giver mening. Ikke alene for modtageren i den anden ende, men også for dem selv, idet eleverne bliver bevidste om livets uretfærdigheder, og hvordan de selv kan værne om egne rettigheder.

Vi opfordrer eleverne til at skrive personlige breve til de mennesker, der udsættes for krænkelse, for at give dem håb og styrke i deres kamp. Eleverne kan også skrive til de ansvarlige myndigheder og hermed lægge et pres i sagen, så der skabes forbedringer for den enkelte.

Denne læring styrker elevernes almene dannelse samt deres interkulturelle indsigt og kan skabe empati og solidaritetsfølelse med de mennesker, der krænkes. Eleverne deltager således som aktive medborgere og får styrket deres personlige, kulturelle bevidsthed og værdisæt. Selv om krænkelse ofte foregår langt fra elevernes egen verden, er det oplagt at diskutere sagerne med udgangspunkt i de grundlæggende rettigheder, alle mennesker har, og som der er enighed om globalt set. Skriv for Liv begyndte i 2001 og er nu Amnesty Internationals største begivenhed med deltagere fra 208 lande. Sidste år blev der sendt knap seks millioner aktioner (underskrifter, e-mails, tweets, SMS'er, breve og tegninger) afsted for at hjælpe mennesker i nød ved fx at lægge pres på de ansvarlige myndigheder. Det er 500.000 flere aktioner end året før. Alene i Danmark deltog omkring 8500 elever.

I år har vi valgt at tage udgangspunkt i fem menneskerettighedsforkæmpere fra såvel Afrika, Asien, Nordamerika, Latinamerika som Europa – for krænkelse af menneskerettigheder er ikke kun noget, der foregår langt væk. Disse fredelige aktivister går imod myndighederne og magthaverne for bl.a. at bekæmpe diskrimination, sikre ytringsfriheden og forbedre rettighederne for unge og marginaliserede. Sagerne rummer mange etiske og moralske spørgsmål, der bearbejdes ud fra et globalt perspektiv.

OM MATERIALET

► Beskrivelser af de fem Skriv for Liv-sager

Med posten har du modtaget sagsbeskrivelserne. Alternativt kan du downloade sagsbeskrivelserne på amnesty.dk/undervisning/skrivforliv. Fire af dem er på dansk og en af dem på engelsk. De danske finder du også i kopiark 1.

► Skriv for Liv-postkort og klistermærker

Det har du også modtaget med posten. Eleverne kan bruge kortene til at skrive til de ansvarlige myndigheder.

► Baggrundsdokument

Her kan du læse mere om de enkelte rettigheder. Du finder også henvisninger til supplerende litteratur og videoer. Du finder det hele her: amnesty.dk/undervisning/skrivforliv

► To undervisningsmaterialer

Et tværfagligt og et til engelsk. Materialerne ligner stort set hinanden: Engelskmaterialet er rettet mod målene i engelsk, og kopiarkene er på engelsk. Det andet materiale (som du er ved at læse nu) er rettet mod mål i dansk, historie, samfundsfag, kristendomskundskab og understøttende undervisning. I begge materialer finder du øvelser, brevguides og meget mere.

TIDSFORBRUG

Grundkernen i dette materiale er afsnittet om brevskrivning. Desuden er der mulighed for at arbejde mere i dybden med sagerne i afsnittene 'Hvad er menneskerettighederne' og 'Diskuter Skriv for liv-sagerne'. Tidsforbruget vil være mellem to lektioner (hvis du kun fokuserer på fx solidaritetsbreve) og 21 lektioner, hvis du arbejder med hele forløbet.

SÅDAN UNDERVISER DU I SKRIV FOR LIV

Du kan bruge Skriv for Liv til at undervise om menneskerettighederne: Hvad betyder retfærdig rettergang? Hvad har klima og menneskerettigheder med hinanden at gøre? Hvilken rolle spiller unge i forhold til menneskerettighederne?

I dette undervisningsmateriale har vi skrevet spørgsmål om sagerne og krænkelse, som du kan udlevere til eleverne. Vi har også udviklet en række øvelser, som kan bruges til at gøre rettighederne nærværende for eleverne. Hvis du har brug for mere baggrundsinformation om de enkelte rettigheder, så kan du læse baggrundsdokumentet.

Skrive breve: Hvis du kun har begrænset tid til Skriv for Liv, så opfordrer vi dig til kort at fortælle eleverne om kampagnen og til at få eleverne til at skrive breve til de ansvarlige myndigheder eller til de personer, der krænkelse. Som nævnt har vi sendt jer nogle postkort, som I kan bruge i forbindelse med elevernes breve til myndighederne.

I må meget gerne selv udforme de breve, I vil sende til de personer, der udsættes for krænkelse. Eleverne kan selv lave en tegning, I kan skrive bag på et postkort med et dansk motiv eller blot skrive nogle ord på et A4-papir. I vælger selv.

Brevene kan skrives på både dansk og engelsk. I må gerne sende så mange breve som muligt, men I bestemmer selvfølgelig antallet. Klassen dækker selv portoudgifterne til Amnesty i Danmark. Alle breve skal sendes til os senest fredag den 3. januar. Adressen er:

Amnesty International

Mrk.: Undervisning
Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K

Vi håber, at dette har givet dig et vist overblik over vores materiale. Ellers er du fortsat velkommen til enten at skrive til os med spørgsmål på undervisning@amnesty.dk eller ringe på 33456565 (oplys, at det drejer sig om Skriv for Liv).

SKRIV FOR LIVS SUCCESSTORIER

Indledningsvis kan du vælge at vise eleverne et par korte videoer om Skriv for Liv:

Engelsk introduktion til kampagnen (2 min.):

youtube.com/watch?v=0qt3rTVD300

Dansk introduktion til kampagnen (4 min.):

vimeo.com/192441783

SKRIV FOR LIV-SAG FRA 2018

Marielle Franco – danske skoleelever arbejdede med hendes sag i 2018

I marts 2019 blev to tidligere politibetjente arresteret for drabet på Marielle Franco – den karismatiske lokalpolitiker og forkæmper for de fattigste i Brasilien. Det var et lille skridt mod retfærdighed. Verden over har mennesker skrevet over en halv million beskeder med et krav om svar på: "Hvem dræbte Marielle Franco?" Monica Benicio, som var Marielles partner, siger:

"Dette store, globale netværk af hengivenhed hjælper mig med at komme op om morgenen."

Marielle Franco. Foto: Midia NINJA.

SKRIV FOR LIV-SAG FRA 2017

Mahadine – danske skoleelever arbejdede med hans sag i 2017

Mahadine, en onlineaktivist fra Tchad, gik friheden i møde i april 2018 efter at have brugt mere end 18 måneder i fængsel. Han havde ellers fået en livstidsdom for et Facebookopslag, som kritiserede landets regering. Verden rundt var der mere end 690.000 aktioner for ham. Han sagde:

"Jeg vil udtrykke min taknemmelighed til jer alle sammen. Jeg sætter pris på jer, jeg elsker jer, jeg respekterer jer."

Mahadine: Privat foto.

SKRIV FOR LIV-SAG FRA 2016

Unge piger i Sydafrika – danske skoleelever arbejdede med deres sag i 2016

Hver dag i Mkhondo i Sydafrika bliver helt unge piger gravide. Pigerne ved ikke, hvad prævention er, og har ikke mulighed for at gå til lægen. Kommer det frem, at de er gravide, risikerer de at blive udstødt af familie og venner. De føder barnet, ofte alene, og med risiko for at dø under fødslen. Skoleelever fra hele verden skrev til Sydafrikas regering og krævede handling. Unge piger får nu bedre hjælp under graviditet og fødsel. Maria fra Mkhondo:

"Nu ved vi, at der er nogle andre lande, som tager sig af os ... Vi vidste ikke, at børnene var opmærksomme på vores udfordringer."

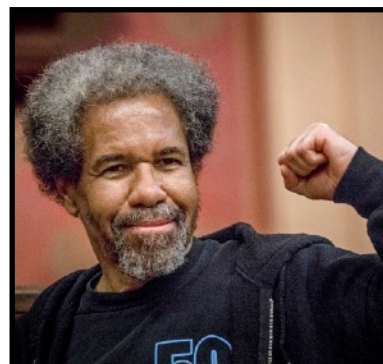
En af de unge kvinder fra Mkhondo, som modtog Skriv for Liv-breve. Foto: Michel Banz.

SKRIV FOR LIV-SAG FRA 2015

Albert Woodfox – danske skoleelever arbejdede med hans sag i 2015

Woodfox fik en livstidsdom og blev holdt i isolationscelle efter mordet på en fængselsvagt i 1972. En forbrydelse, han altid har erklæret sig uskyldig i. Han insisterer på, at han og Herman Wallace blev falsk anklaget, fordi de var medlemmer af Black Panther-bevægelsen og aktivt kæmpede imod den raceadskillelse, som stadig eksisterede i Angola-fængslet i 1970'erne.

Woodfox blev endelig løsladt i februar 2016. Han havde brugt 43 år og ti måneder i en isolationscelle. Det formodes at være det længste, nogen har overlevet i en isolationscelle i Amerika. "Jeg kan ikke understrege nok, hvor vigtigt det er at få breve fra mennesker i hele verden," sagde Albert. "Det gav mig en følelse af værdi. Det gav mig styrke – og overbeviste mig om, at det jeg gjorde, var det rigtige." Støtter lavede mere end 650.000 aktioner for at få ham løsladt som en del af Skriv for Liv. Se vores korte video om Woodfox på hjemmesiden: amnesty.dk/undervisning/skrivforliv

Albert Woodfox. Foto: Pierre-Yves Brunaud / Picturetank.

FAG, FÆLLES MÅL, KOMPETENCEOMRÅDER OG LÆRINGSMÅL

Materialet retter sig mod undervisningen på 7.-10. klassetrin. Skriv for Liv er oplagt at bruge tværfagligt i følgende fag:

- ▶ historie
- ▶ kristendomskundskab
- ▶ samfundsfag
- ▶ dansk
- ▶ understøttende undervisning.

HISTORIE

Det gennemgående fokus i alle sagerne er menneskerettighederne, deres opståen i verden samt relevans i dag. Undervejs vil det være oplagt at indføre eleverne i den historiske kontekst, som kanonpunktet FN's verdenserklæring om Menneskerettigheder er født ud af.

Kronologi og sammenhæng (fælles mål):

Historiekanon:

- Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse.
- Eleven har viden om kanonpunkter (FN's verdenserklæring om Menneskerettigheder).

KRISTENDOMSKUNDSKAB

I sagen fra Sydsudan står den 15-årige Magai Matiop Ngong til dødsstraf. Her er det relevant at diskutere: Hvad betyder det, at vi har ret til liv? Hvordan skal myndighederne beskytte retten til liv? Hvilke etiske dilemmaer er der forbundet med dødsstraf?

I sagen fra Grækenland risikerer Sarah Mardani og Seán Binder en fængselsdom i op til 25 år for at hjælpe flygtninge, der krydser havet mellem Tyrkiet og Grækenland. Her er det oplagt at diskutere valget mellem at redde menneskeliv vs. en fængselsdom.

Etik (fælles mål):

- Eleven kan reflektere over etiske principper og moralsk praksis i mellem menneskelige relationer.
- Eleven har viden om etik og moralsk praksis i et mellem menneskeligt perspektiv.

SAMFUNDSFAG

Materialet fokuserer på at udvikle en forståelse af menneskerettighederne og deres relevans i verden. Ønsket er, at eleverne skal være i stand til at handle bl.a. vha. brevskrivningen.

Sagerne i Skriv for Liv-materialet lægger op til at forstå, hvordan en velfungerende retsstat og respekt for demokratiske rettigheder er en nødvendighed. Eleverne vil diskutere konsekvenserne af mangel på retssikkerhed, både konsekvenser for den enkelte og samfundet som helhed. Et andet tema, eleverne skal forholde sig til, er sammenhængen mellem klimaproblematikker og menneskerettigheder.

Videre skal eleverne selv researche og diskutere sig frem til de menneskerettigheder, der er i spil i årets materiale, og dermed gennemføre egne undersøgelser.

Politik (fælles mål):

Det politiske system, retsstat og rettigheder:

- Eleven kan diskutere sammenhænge mellem demokrati og retsstat (fx rettigheder og pligter for borgere i Danmark, borgernes retssikkerhed i et demokrati og menneskerettigheder mv.).
- Eleven har viden om demokrati og retsstat, fx grundloven.

Demokrati:

- Eleven kan identificere demokratiformer og andre styreformer.

- Eleven har viden om demokrati og andre styreformer.

Samfundsfaglige metoder (fælles mål):

Undersøgelsesmetoder:

- Eleven kan identificere, formulere og gennemføre enkle undersøgelser af samfundsmæssige problemstillinger.
- Eleven har viden om samfundsfaglige undersøgelsesmetoder.

Formidling:

- Eleven kan formidle resultater af en gennemført undersøgelse.
- Eleven har viden om brug af kulturteknikker og digitale medier til formidling.

Informationssøgning:

- Eleven kan finde relevante kilder.
- Eleven har viden om informationssøgning, herunder med digitale medier.

DANSK

Eleverne skriver breve og forholder sig til målgruppen, diskuterer sagerne og bruger dem som afsæt til at forholde sig til og reflektere over menneskerettighederne.

Der vil være fokus på rollespils- samt dialogbaserede aktiviteter, hvor eleverne via kroppen og interaktion med hinanden skal leve sig ind i nogle af de situationer, som personer i materialet har oplevet.

I materialet vil der også være fokus på den producerende elev – bl.a. i den afsluttende opgave, hvor eleverne kan arbejde med en nyhedsproduktion om de fire sager.

Fremstilling (fælles mål):

Planlægning:

- Eleven kan organisere samarbejde om fremstilling.
- Eleven har viden om produktionsplanlægning, roller, faser, ressourcer, opgavetyper og deadlines.
- Eleven kan tilrettelægge proces fra ide til færdigt produkt.
- Eleven har viden om komplekse fremstillingsprocesser.

Forberedelse:

- Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet.
- Eleven har viden om spørgeteknikker og observationsmetoder.
- Eleven kan forberede større multimodale produktioner.
- Eleven har viden om research, optagelse og skitser.
- Eleven kan disponere og layoute stof, så det fremmer hensigten med produktet.
- Eleven har viden om målrettede dispositions- og formidlingsmetoder.

Fremstilling:

- Eleven kan fremstille større multimodale produktioner.
- Eleven har viden om virkemidler, grafisk design og efterproduktion.

Kommunikation (fælles mål):

Krop og drama:

- Eleven kan bruge kropssprog og stemme tilpasset kommunikationssituationen.
- Eleven har viden om kropslige og retoriske virkemidler.
- Eleven kan analysere eget og andres kropssprog.
- Eleven har viden om sammenhæng mellem situation, kultur og kropssprog.

Dialog:

- Eleven kan argumentere og informere.
- Eleven har viden om argumentations- og informationsformer.

UNDERSTØTTENDE UNDERVISNING

Der findes ikke selvstændige mål for den understøttende undervisning. Denne har til formål at supplere og understøtte undervisningen i fagene. Dermed kan den understøttende undervisning anvendes bredt. Det er derfor muligt at bruge Skriv for Liv-sagerne i den understøttende undervisning.

OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

- Eleven opnår viden om menneskerettighederne.
- Eleven kan med afsæt i materialet diskutere, hvilket ansvar verden har for, at menneskerettighederne overholdes.
- Eleven bliver bevidst om sin egen rolle i forhold til menneskerettighederne
- Eleven opnår viden om og kan gøre rede for begreberne: diskrimination, retten til asyl, retfærdig rettergang, retssikkerhed, retten til liv, ytrings- og forsamlingsfrihed og klimaaktivisme.
- Eleven kan diskutere, hvordan mennesker kan opnå øgede rettigheder og indflydelse i samfundet.
- Eleven kan med afsæt i materialet diskutere sammenhængen mellem klimaproblematikker og menneskerettigheder.
- Eleven opnår viden om retten til at søge asyl.

KONKRETE LÆRINGSMÅL

Navn	Land	Artikler i FN's verdenserklæring om Menneskerettigheder	Forslag til læringsmål
José Adrián	Mexico	▶ Retten til ikke at blive diskrimineret (art. 2) ▶ Retten til liv, frihed og personlig sikkerhed (art. 3) ▶ Retten til fyldestgørende oprejsning for overgreb (art. 8) ▶ Retten til at blive anset som uskyldig, indtil andet er bevist (art. 11).	▶ Eleven har en indsigt i, hvordan marginaliserede grupper oplever diskrimination ▶ Eleven kan diskutere begreberne 'retfærdighed' og 'straffrihed'.
Magai Matiop Ngong	Sydsudan	▶ Retten til liv, frihed og personlig sikkerhed (art. 3) ▶ Retten til at blive behandlet lige for loven (art. 7) ▶ Retten til at blive anset som uskyldig, indtil andet er bevist (art. 11)* *Se også Børnekonventionen: Dødsstraf til børn er forbudt + hensyn til aldersmæssige behov ved straf (art. 37 og 40 i Børnekonventionen).	▶ Eleven kan drøfte, hvad der ligger i begrebet 'retten til liv' ▶ Eleven kan forholde sig til og diskutere, hvad en retfærdig rettergang indebærer.
Marinel Sumook Ubaldo	Filippinerne	▶ Retten til ikke at blive diskrimineret (art. 2) ▶ Retten til liv, frihed og personlig sikkerhed (art. 3) ▶ Retten til en tilstrækkelig levelfod, bolig, mad, vand, klæder og sanitet (art. 25).	▶ Eleven kan diskutere marginaliserede gruppers kamp for demokratisk indflydelse og flere rettigheder ▶ Eleven får viden om, hvad der ligger i begrebet 'empowerment', og hvordan unge kan opnå øget indflydelse og rettigheder i samfundet.
Sarah Mardini og Seán Binder	Grækenland	▶ Retten til at kunne søge asyl (art. 14) ▶ Retten til ikke at blive diskrimineret (art. 2) ▶ Retten til liv, frihed og personlig sikkerhed (art. 3).	▶ Eleven opnår en viden om retten til at søge asyl ▶ Eleven kan forklare, hvordan flygtninge og migranter bliver diskrimineret, og hvad det konkret betyder for deres liv og personlige sikkerhed.

DEL 1: RED LIV MED DIT BREV

Formål:

Den helt centrale del af Skriv for Liv er, at eleverne kan skrive et appel- eller et solidaritetsbrev. Eleverne skal vælge en eller flere sager, som de gerne vil handle på.

Du bør introducere eleverne for de forskellige brevttyper og retningslinjer. I kopiarkene beskriver vi, hvordan I kan opbygge et appel- og solidaritetsbrev, både sprogligt og indholdsmæssigt. I kopiarkene står der, at eleverne skal være opmærksomme på nogle ting, som du vil nævne for dem (se nedenstående afsnit). Du kan vælge at udlevere kopiark til eleverne med Amnesty's krav og anbefalinger, som de kan lade sig inspirere af.

OBS: Vigtige informationer

Du bør videreformidle dette til dine elever, før de går i gang med brevskrivningen. Det handler om særlige overvejelser og risici, og gælder både appel- og solidaritetsbrevene.

José Adrián, Mexico

José Adrián er begge fornavne. I kan kalde ham enten José Adrián eller Adrián. Hans efternavn holder vi hemmeligt af sikkerhedsmæssige årsager.

Magai Matiop Ngong, Sydsudan

Magai tilhører den etniske stamme kaldet dinka. Selv om borgerkrigen i Sydsudan hovedsageligt er politisk, så spiller etnicitet en rolle. Undgå derfor at referere til, at Magai er dinka.

Marinel Sumook Ubaldo, Filippinerne

Amnesty International har kritiseret den filippinske regering for dens meget voldelige kamp mod narkotika, kaldet 'war against drugs', hvori omkring 10.000 mennesker har mistet livet. Det er vigtigt, at I hverken kobler Marinels kamp for klimaretfærdighed med Amnestys kritik mod 'war against drugs' eller beder Marinel om at kommentere på 'war against drugs'. Det vil være meget farligt for Marinel.

Sarah Mardini og Seán Binder, Grækenland

- ▶ Hverken Seán eller Sarah har lyst til at blive kaldt helte eller blive beskrevet på en helteagtig måde – de mener nemlig, at det at hjælpe andre mennesker burde være almindeligt for alle at gøre.
- ▶ Fokuser ikke på Sarahs flugt, men på hendes situation nu og her.
- ▶ Spørg ikke Sarah om hendes familie.
- ▶ Vær opmærksom på, at både Seán og Sarah leverede en frivillig indsats på Lesbos. De fik altså ingen løn, hvilket er vigtigt i forhold til den kommende retssag, hvor de skal bevise, at de ikke har tjent penge på deres indsats.
- ▶ Både Seán og Sarah er uddannede redningsarbejdere. Sarah har desuden bistået med at oversætte til arabisk.
- ▶ Kald dem ikke frivillige, men skriv fx, at de frivilligt hjalp flygtninge i land.
- ▶ Nævn ikke den ngo, de har arbejdet frivilligt for, da det kan skade Seán og Sarah i den kommende retssag. Hvis I bruger fotos, hvorpå ngo'ens navn fremgår, så vær venlig at sløre navnet.
- ▶ Udtryk hverken medlidenhed med Sarah, Seán eller flygtninge generelt.

Send brevene til:

Vi vil bede jer om at indsende alle breve til Amnesty Internationals danske afdeling. Så sørger vi for at sende dem videre til modtagerne i de forskellige lande. Adressen er:

Amnesty International

Mrk.: Undervisning
Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K

Send brevene til os senest den 3. januar. Hvis I selv vil sende brevene direkte, så kontakt os for yderligere information om adresserne.

APPELBREVE – BREVE TIL MYNDIGHEDERNE

Tidsforbrug: 60-90 min.

Fag: dansk, samfundsfag og understøttende undervisning.

Materialer: kopiark 2.1 og kopiark 2.2

SÅDAN GØR I

Vi har sendt jer en række postkort. Eleverne kan i grupper vælge at skrive appelbrevene på disse postkort. Eleverne kan selvfølgelig også selv udforme et brev og skrive det individuelt.

I brevet kan eleverne med udgangspunkt i sagsbeskrivelserne med egne ord beskrive de konkrete krænkelser, som menneskerettighedsforkæmperne bliver udsat for. Eleverne kan lade sig inspirere af Amnestys krav og formuleringer, som står i kopiarkene 2.1 og 2.2.

Hvis I ønsker at skrive breve på engelsk, henviser vi jer til det engelske undervisningsmateriale. Der finder I gloseliste og inspiration til engelske formuleringer.

SOLIDARITETSBREVE

Tidsforbrug: 60-90 min.

Fag: dansk, samfundsfag og understøttende undervisning.

Materialer: kopiark 3.1 og 3.2.

SÅDAN GØR I

Vi har ikke sendt jer kort, som I kan bruge til solidaritetshilsnerne. Vi opfordrer eleverne til selv at udforme et brev, gerne med udsmykninger eller fotos, så de fremstår personlige for de menneskerettighedsforkæmpere, der skal modtage dem. Det betyder meget for dem.

Vær opmærksom på særlige risici og overvejelser – se vores særskilte afsnit på side 12.

I brevet kan eleverne skrive, hvad de tænker eller føler, når de hører om den konkrete sag. De kan også skrive lidt om sig selv eller nogle oplevelser, de har haft. Generelt er det en god ide at opfordre eleverne til at tænke over, hvad den

enkelte menneskerettighedsforkæmper kan have brug for at høre i den konkrete sag. Du kan vælge at udlevere kopiark 3.1 og 3.2 til eleverne, så de kan blive inspireret til, hvordan de kan gribe det an.

Hvis I ønsker at skrive breve på engelsk, henviser vi jer til det engelske undervisningsmateriale. Der finder I gloseliste og inspiration til engelske formuleringer.

DEL 2: HVAD ER MENNESKERETTIGHEDER + DISKUTER SKRIV FOR LIV-SAGERNE

INTRO: HVAD ER MENNESKERETTIGHEDER?

Tidsforbrug: 45 min.

Fag: dansk, historie, samfundsfag og understøttende undervisning.

Materialer: kopiark 4.1.

Formål: Eleverne bliver klædt på til temaet og bliver skarpe på, hvad menneskerettigheder og menneskerettighedsforkæmpere er.

SÅDAN GØR DU

Skriv temaord som **menneskerettighed**, **privilegium**, **overgreb**, **uretfærdighed** osv. på tavlen, hvor alle kan se dem. Udlever derefter post-its eller mindre stykker papirer klippet ud i firkanter til alle eleverne. Bed dem om at skrive alle umiddelbare tanker, ord, eksempler og associationer ned, som de får, når de ser det enkelte ord.

Fortæl dernæst eleverne, at de skal aflevere deres kort, og at alle kortene om lidt vil blive blandet sammen. Husk, at øvelsen til at begynde med er individuel.

Dernæst blander du elevernes svarkort eller post-its og placerer dem på gulvet, hvor alle kan se dem. Eleverne skal nu sammen forsøge at sortere kortene i den fælles brainstorm-bunke, uden hensyn til, hvem der har skrevet hvilket kort.

Læg nu overskrifterne (fx menneskerettigheder, menneskerettighedsforkæmpere, overgreb, uretfærdighed) på gulvet. Sørg for, at der er rigelig plads imellem hver enkelt overskrift.

Opgaven er nu, at eleverne selv skal sortere kortene, som de synes, at de passer til den enkelte overskrift fx menneskerettighedsforkæmpere. Eleverne kan hver især sortere kortene, som de synes, de bedst passer under hver overskrift. Forklar dem, at de ikke må tale sammen under øvelsen eller påvirke hinanden. Forklar, at de alle skal lade hinanden komme til, og forklar, at hvis en af eleverne er uenig med en anden elevs valg, kan de vælge at flytte kortet til en anden overskrift, hvis de synes, den passer bedre.

Giv dem lidt tid til at flytte kortene rundt, indtil kortene alle er sorteret og ikke længere bliver flyttet rundt. Du skal ikke forsøge at rette dem, eller på anden måde lede dem i deres valg.

Når alle kortene er blevet sorteret, gennemgår du sammen med klassen, hvad der er blevet skrevet om de forskellige overskrifter.

Er der en overensstemmelse mellem elevernes for forståelse og emnerne? Eller har eleverne ganske lidt viden om emnet? Saml op på elevernes brainstorm i en plenumdiskussion, og forklar dem, hvad dette forløb kommer til at handle om.

Udlever kopiark 4.1. og del eleverne ud i grupper á tre-fire. Lad dem gå online og researche spørgsmålene på kopiarket.

Saml op på gruppernes svar i plenum vha. præsentationsrunder.

SAG 1: JOSÉ ADRIÁN, MEXICO

Tidsforbrug: del 1: 45 min. Del 2: 45 min.

Fag: dansk, samfundsfag og understøttende undervisning.

Materialer: kopiark 4.2.

Beskrivelse: Følgende opgaver har til formål at undersøge og diskutere Skriv for Liv-sagen om José Adrián fra Mexico. I opgaverne skal eleverne diskutere og undersøge begrebet retssikkerhed ud fra menneskerettighederne samt dansk lovgivning, således at de også opnår en forståelse for deres egen retssikkerhed. Videre skal eleverne arbejde med begrebet 'diskrimination' og perspektivere til andre grupper, der oplever at blive diskrimineret.

Rollespilsopgaven bygger på tankerne bag 'Theatre of the oppressed' og har til formål at forstå de forskellige aktører i sagen og dermed skabe både indlevelse og empati for de implicerede parter.

SÅDAN GØR DU

Del 1 – diskussion

Genlæs i fællesskab sagen om José Adrián, og genfortæl den for hinanden med egne ord.

Undersøg, hvor Mexico er placeret på et kort sammenlignet med Danmark.

Lad eleverne to og to diskutere, hvad der menes med 'José er maya – en del af Mexicos oprindelige befolkning'. Perspektiver sammen med eleverne til andre oprindelige befolkningsgrupper, der er i risikozonen for at blive udsat for diskrimination.

Del dernæst eleverne ud i grupper á tre-fire og udlever kopiark 4.2, som de skal diskutere og finde mulige forklaringer til. Du kan evt. lade alle grupper svare på spørgsmålene under punkt 1 og 5, mens spørgsmålene under punkterne 2, 3 og 4 tildeles forskellige grupper. Saml op i plenum.

Del 2 – rollespil

Du deler klassen ud i grupper á fire-fem. De skal nu genlæse José Adriáns historie og mundtligt omskrive det til et kort teaterstykke, hvor følgende karakterer er i spil: José, politibetjente, forbipasserende og José Adriáns mor. Lad eleverne øve det igennem.

Saml klassen, og peg en gruppe ud, der viser situationen. På et tidspunkt griber du ind, siger stop og inviterer de øvrige elever til at diskutere og reflektere over, hvordan den enkelte karakter i stykket har det – hvorfor reagerer de, som de gør?

Dernæst får en anden gruppe muligheden for at vise deres version af situation. Igen griber du ind, siger stop og inviterer denne gang eleverne til at overveje og komme med løsningsforslag til, hvordan situationen kunne have set anderledes ud.

Afslut øvelsen ved at tale om, hvordan det føles at stå i en situation eller være vidne til en situation, hvor retssikkerheden ikke overholdes. Hvordan føles det at være vidne til en uretfærdig situation?

SAG 2: MAGAI MAITOP NGONG, SYDSUDAN

Tidsforbrug: del 1: 45 min. Del 2: 25 min.

Fag: dansk, kristendomskundskab, samfundsfag og understøttende undervisning.

Materialer: kopiark 4.3.

Beskrivelse: Følgende opgaver har til formål at undersøge og diskutere Skriv for Liv-sagen om Magai Matiop Ngong fra Sydsudan. I opgaverne skal eleverne diskutere og undersøge begrebet retssikkerhed og den kriminelle lavalder ud fra menneskerettighederne samt dansk lovgivning, således at de også opnår en forståelse for deres egen retssikkerhed.

Rollespilsopgaven 'den varme stol' har til formål at søge en fælles forståelse og skabe empati for Magai og den svære situation, han står i. Eleverne kan her få mulighed for at stille spørgsmål til ham eller hans familie, og på bedste vis kan de elever, der vælger at være med i den varme stol, forsøge at forklare sammenhænge, følelser osv. For hvordan bevarer en 15-årig dreng håbet i en sådan situation?

Det er vigtigt at forsøge at fokusere på det positive – det, som skaber håb – samt hvordan omverdenen bedst muligt kan hjælpe Magai fx vha. solidaritets- eller appelbreve i Skriv for Liv-kampagnen.

SÅDAN GØR DU

Del 1 – diskussion

Genlæs i fællesskab sagen om Magai Matiop Ngongi fællesskab, og genfortæl den for hinanden med egne ord.

Undersøg, hvor Sydsudan er placeret på et kort sammenlignet med Danmark.

Lad eleverne to og to stille undringsspørgsmål til casen ved at færdiggøre sætningen: 'Det undrer mig, at ...' Lad dem stille to-tre umiddelbare spørgsmål. Sammenlign hinandens spørgsmål.

Del dernæst eleverne ud i grupper á tre-fire og udlever kopiark 4.3, som de skal diskutere og finde mulige forklaringer til. Du kan evt. lade alle grupper svare på spørgsmålene under punkt 1 og 5, mens spørgsmålene under 2, 3 og 4 tildeles forskellige grupper. Saml op i plenum.

Del 2 – 'den varme stol'

Saml klassen i en cirkel. Vælg et par frivillige elever, der gerne vil deltage i 'den varme stol'. Placer en elev i midten. Resten af klassen stiller spørgsmål til eleven, der enten skal forestille sig at være Magai eller Magais mor eller far – nu skal man forsøge at svare på de andres spørgsmål, som man tror, at Magai og derefter Magais forældre ville have svaret.

Eksempelvis: *Hvordan var dit liv før anholdelsen? Hvad kunne du rigtig godt lide at lave? Hvad interesserede du dig for? Hvordan reagerede du efter anholdelsen? Hvordan reagerede du under og efter retssagen? Hvordan føles det at blive så uretfærdigt behandlet? Hvad skrev du i din appel til dommeren? Hvordan bevarer du håbet inde i fængslet? Hvis du vidste, at folk ude i verden fulgte med i din sag, hvad ville du så sige til dem? Hvordan føler du, at folk ude i verden kan hjælpe dig? Hvis du vidste, at folk var i gang med at skrive breve til dig, hvad ville du så sige?*

Fortsæt gerne øvelsen med dine og elevernes egne spørgsmål. Slut af med, at alle eleverne holder en hånd for øjnene, mens du stiller dem spørgsmålet: Hvis I kunne sende en besked til Magai, hvad ville I så fortælle? Lad eleverne svare på spørgsmålet.

Diskuter afslutningsvis, hvad det mon betyder for et menneske som Magai at modtage personlige- og appelbreve?

SAG 3: MARINEL SUMOOK UBALDO, FILIPPINERNE

Tidsforbrug: del 1: 45 min. Del 2: 3-4 x 60 min.

Fag: dansk, samfundsfag og understøttende undervisning (evt. også engelsk).

Materialer: kopiark 4.4 og 4.5.

Beskrivelse: Følgende opgaver har til formål at undersøge og diskutere Skriv for Liv-sagen om Marinel Sumook Ubaldo fra Filippinerne. I opgaverne skal eleverne diskutere og undersøge, hvordan klimaforandringer hænger sammen med kampen for menneskerettigheder og et anstændigt levegrundlag for fattige og marginaliserede grupper i verden. Oftest er netop disse grupper de mest udsatte, fordi de bl.a. ikke har råd til at tilpasse sig ved fx at flytte til mere sikre steder.

Videre skal eleverne med denne sag lære om og reflektere over vigtigheden af mennesker, der går forrest – mennesker, som tager en aktivistisk lederkasket på og aktiverer borgere, ligesom Marinel gør det i Filippinerne. Med dette formål in mente får eleverne derfor i del 2 mulighed for at gå i Marinels fodspor, hvor de kan researche mere om Marinels arbejde og kampagner, undersøge andre unge aktivister og derefter arbejde med at arrangere egne kampagner i grupper. Formålet er, at eleverne tager stilling til og reflekterer over emnet 'klimaforandringer og menneskerettigheder'.

SÅDAN GØR DU

Del 1 – diskussion

Genlæs i fællesskab sagen om Marinel Sumook Ubaldo, og genfortæl den for hinanden med egne ord.

Undersøg, hvor Filippinerne er placeret på et kort sammenlignet med Danmark.

Lad eleverne to og to stille undringsspørgsmål til casen ved at færdiggøre sætningen: 'Det undrer mig, at ...' Lad dem stille 2-3 umiddelbare spørgsmål. Sammenlign hinandens spørgsmål.

Del dernæst eleverne ud i grupper á tre-fire og udlever kopiark 4.4, som de skal diskutere og finde mulige forklaringer til. Du kan evt. lade alle grupper svare på spørgsmålene under punkt 1 og 5, mens spørgsmålene under 2, 3 og 4 tildeles forskellige grupper. Saml op i plenum.

Læs evt. mere om den unge aktivist (på engelsk):

www.teenvogue.com/story/cop21-climate-change-typhoon-haiyan-youth-activist

Del 2 – lav en kampagne

Kampagneprojektets faser:

- Research
- Undersøgelse
- Produktion
- Fremlæggelse.

2.1 Research: Nogle aktivister såsom Greta Thunberg er kendte blandt mange unge mennesker. Men hvilke andre unge kæmper også for en bedre og mere retfærdig verden? Følgende opgave har til formål at vise eleverne, at teenagere fra forskellige dele af verden gør en forskel.

Del eleverne ud i mindre grupper. Udlever kopiark 4.5, som kan hjælpe eleverne i gang.

Lad derefter elever finde flere eksempler på nettet fx under 'young activists who are changing the world'.

Lav en fælles klasseopsamling, hvor grupperne fortæller om, hvem de har fundet frem til, og hvad de er kendte for.

2.2 Introduktion: Del eleverne ud i grupper á fire. Der skal nu indkaldes til et møde og arrangeres en kampagne og/eller demonstration: Giv eleverne præcis ti minutter til at beslutte sig for og lave følgende:

- Hvad præcist protesterer du imod og/eller for (hvad er det for en løsning, I kæmper for)?
- Hvad skal temaet være?
- Hvilke skilte, billeder eller andet vil I bruge for at kommunikere jeres budskab ud.
- Lav et hashtag – hvad ville det være?

Saml op på elevernes brainstorme, og se, hvor meget de nåede frem til på blot ti min.

Opgaven har til formål at kickstarte en idérække hos eleverne, som de kan tage med sig videre i næste opgave, som går ud på at lave en kampagne, der fokuserer på sammenhængen mellem klimaforandringer og menneskerettigheder. Hvordan kan unge, danske skoleelever sætte en kampagne i gang, som får andre til at reflektere over, hvad de kan gøre?

2.3 Undersøgelsesspørgsmål:

- Hvad er kampagnens budskab?
- Beskriv målgruppen: alder, køn, interesser, uddannelse.
- Hvad er kampagnens blikfang? Har den et slogan? I så fald hvilket? Hvordan passer det til budskab og målgruppe? Har den et logo? Hvordan passer det til budskab og målgruppe? Hvad er kampagnens kommunikative stil? Hvordan kommunikeres med målgruppen: gennem humor, ironi, alvor?
- Hvilke retoriske appelformer benyttes (logos, patos og etos)?
- Hvilke produkter består kampagnen af (film, plakater, pjecer eller noget helt andet)?
- Passer de valgte produkter til budskab og målgruppe?
- Hvilke medier formidles kampagnen i gennem (TV, Facebook, printes ud og hænges i det offentlige rum, YouTube, SMS)?
- Overvej, om de valgte medier passer til budskab og målgruppe.

2.4 Fremlæggelser: Alle grupperne viser deres kampagne. Der skal fortælles om:

- Hvad er tankerne bag?
- Hvilken strategi har de benyttet sig af?
- Hvad er budskabet, og kommer det tydeligt frem?
- På hvilke måder er kampagnen vellykket, og på hvilke måde kunne den forbedres/udvides?
- Hvad har de lært om emnet?
- Er der noget, som de gerne ville have gjort anderledes?

SAG 4: SARAH MARDANI OG SEÁN BINDER – GRÆKENLAND

Tidsforbrug: del 1: 45 min. Del 2: 25 min.

Fag: dansk, kristendomskundskab, samfundsfag og understøttende undervisning.

Materialer: kopiark 4.6.

Beskrivelse: Følgende opgaver har til formål at undersøge og diskutere Skriv for Liv-sagen om Sarah Mardani (Syrien) og Seán Binder (Irland) fra Grækenland. I opgaverne skal eleverne diskutere og undersøge begrebet asyl samt retten til at søge asyl. Eleverne skal også diskutere og undersøge begrebet retssikkerhed ud fra menneskerettighederne.

I del 2 skal eleverne arbejde med de dilemmaer, der kan opstå, når man befinder sig i en situation som, Sarah og Seán gjorde i Grækenland. Derfor bliver eleverne præsenteret for dilemmaer, som de skal forholde sig til: For hvad ville de gøre, hvis de pludselig stod i en lignende situation?

SÅDAN GØR DU

Del 1 – diskussion

Genlæs i fællesskab sagen om Sarah Mardani og Seán Binder, og genfortæl den for hinanden med egne ord.

Undersøg, hvor Grækenland og Syrien er placeret på et kort sammenlignet med Danmark.

Diskuter i plenum:

- ▶ Kender I nogen, som har været i Grækenland?
- ▶ Kender I nogen, som har været i Grækenland for at hjælpe flygtninge?
- ▶ Kender I nogen, som er flygtet fra fx Syrien?
- ▶ Hvad tænker I om, at mennesker flygter fra lande, der er geografisk tæt på Europa og Danmark?

Lad eleverne to og to stille undringsspørgsmål til casen ved at færdiggøre sætningen: 'Det undrer mig, at ...' Lad dem stille to-tre umiddelbare spørgsmål. Sammenlign hinandens spørgsmål.

Del dernæst eleverne ud i grupper á tre-fire og udlever kopiark 4.6, som de skal diskutere og finde mulige forklaringer til. Du kan evt. lade alle grupper svare på spørgsmålene under punkt 1 og 4, mens spørgsmålene under 2 og 3 tildeles forskellige grupper. Saml op i plenum.

Del 2 – Dilemma: Hvad ville du gøre?

Eleverne skal nu tænke over deres egen holdning til en række dilemmaer, der i en eller anden grad minder om Seáns udsagn, og som du læser højt og forklarer for klassen. Start med at markere en linje enten på gangen (en 'line of decision') eller i klasselokalet, hvor eleverne skal placere sig på en skala fra 1-5 (1: Jeg hjælper UDEN tvivl. 3: Jeg ved ikke. 5: Jeg blander mig ikke).

Efter hvert dilemma placerer eleverne sig et sted, og sammen med en sidemakker får de kort mulighed for at forklare, hvorfor de står, hvor de står. Saml efter hvert dilemma op på enkelte svar i plenum inden næste dilemma. Lad eleverne vide, at det altid er okay at skifte mening, så de kan få lov at placere sig et andet sted, hvis deres holdning er blevet udfordret.

Dilemma 1: Du er taget ned for at hjælpe til i en flygtningelejr på den græske ø Lesbos. Du møder en kvinde, der selv er flygtet fra krigen i Syrien, og som nu hjælper andre flygtninge fra sit hjemland. Hun bliver fængslet for sit arbejde. Hvad gør du? Blander du dig?

Dilemma 2: Du er fotograf og er blevet sendt til Grækenland for at dokumentere, hvad der sker. Du befinder dig på stranden på en græsk ø, hvor du netop har hørt rygter om, at en gummibåd med bl.a. syriske flygtninge er på vej ind mod kysten. Da gummibåden nærmer sig kysten, opstår der panik, da der er for få mennesker til at redde båden i land. Du ved, at du kan blive dømt for at hjælpe. Hvad gør du?

Dilemma 3: Du sidder på en cafe på en græsk ferieø med din familie og nyder en iskold cola i varmen, da du får øje på en gruppe beskidte børn i pjaltet tøj, og du kan ikke se deres forældre. Et af børnene ser ud til at have det dårligt. Hvad gør du?

Dilemma 4: Du er på ferie på en græsk ferieø med din familie. I kører rundt i en bil, som I har lejet. Pludselig får du øje på en kvinde med tre små børn, der vandrer langs siden af vejen. Hun gør tegn til, at du skal stoppe, hvilket du gør. Hun bønfaller dig om at tage hende og hendes børn med. Hvad gør du?

Saml til sidst op med en plenumsamtale, og diskuter, hvordan det ville føles at blive straffet for at hjælpe andre. Saml op på Sarahs og Seáns sag og den situation, som de står i. Spørg også, hvad eleverne ville sige til Sarah og Seán, hvis de kunne sende en hilsen?

DEL 3: AFSLUTTENDE OPGAVE

LAV ET NYHEDSINDSLAG

Tidsforbrug: fire-fem lektioner.

Fag: dansk, samfundsfag og understøttende undervisning.

Beskrivelse: Eleverne laver et længere indslag til aftenens nyheder om Skriv for Liv-kampagnen og de fire sager. Formålet med opgaven er at evaluere på sagerne samt udbrede kendskabet til menneskerettighederne og Skriv for Liv-kampagnen.

SÅDAN GØR DU

Se et indslag fra gårsdagens DR's nyheder (evt. DR Ultra), så eleverne har et eksempel at læne sig op ad. Tal om genretæk, og hvordan indslaget er bygget op (nyhedsvært, journalister, ekspertinterviews, interview med borgere, undersøgelser, voxpops, voice-over osv.).

Brainstorm over, hvordan klassen kan sammensætte et indslag til dagens nyheder om de fire sager fra Skriv for Liv.

Del klassen ud i seks grupper: De fem grupper laver hvert sit indslag om en sag (på ca. et min.), hvor de informerer seerne om sagens problemstillinger (så neutralt som muligt). Under hver sag kan eleverne evt. lade, som om de er en af de implicerede parter, som bliver interviewet til nyhederne.

Den sidste gruppe tager sig af rollen som nyhedsvært(er), som arbejder med følgende:

- ▶ Interview med en ekspert i menneskerettigheder.
- ▶ Interview med en elev fra klassen, der agerer en repræsentant fra Amnesty, som forklarer meningen med Skriv for Liv-kampagnen.
- ▶ Laver en voxpop med 'almindelige borgere' fx: Hvad ved du om menneskerettighederne? Er menneskerettighederne vigtige i dag? Osv.

Saml alle indslagene, og lav evt. en styregruppe (en ansvarlig for hver gruppe), der klipper de fem-seks indslag sammen til ét langt indslag.

Nyhedsproduktionen består af følgende faser

- ▶ Forproduktion og planlægning i grupper:
 - Lav et storyboard, hvor I planlægger, hvad der skal med i jeres indslag, location osv.
- ▶ Bliv klar til optagelse:
 - Tjek af udstyr inden optagelser.
 - Gruppens aftaler: Hvem medbringer hvad (storyboards, kamera, rekvisitter osv.)?
 - Fordel rollerne som journalist, fotograf og skuespillere mellem jer.
 - Hvor og hvornår mødes I?
- ▶ Produktion af indslaget (optag jeres indslag):
 - Klipning (fx v.h.a. smartphones, iPads eller WeVideo på Skoletube).
- ▶ Præsentation af jeres nyhedshistorie:
 - Feedback.

OPSAMLING PÅ LÆRINGSMÅL OG EVALUERING

Tidsforbrug: 15-30 min.

Materialer: kopiark 5 og 6.

SÅDAN GØR DU

Lad eleverne tale om nedenstående udsagn. Skriv dem eventuelt på tavlen, og lad eleverne diskutere dem i mindre grupper:

- ▶ Det, der forbavsede mig mest, var ...
- ▶ Det mest interessante var ...
- ▶ Det sværeste var ...
- ▶ Min præstation var ...
- ▶ Jeg forstår ikke ...

Du kan samle op på elevernes gruppesnak i plenum. Du kan vælge at udlevere kopiark 5 til eleverne. Her får eleverne mulighed for at svare skriftligt på læringsmålene for forløbet. Der skal sættes kryds i et af felterne til hvert mål.

I kopiark 6 kan eleverne skrive alt det ned, de har lært.

JOSÉ ADRIÁN

Mexico

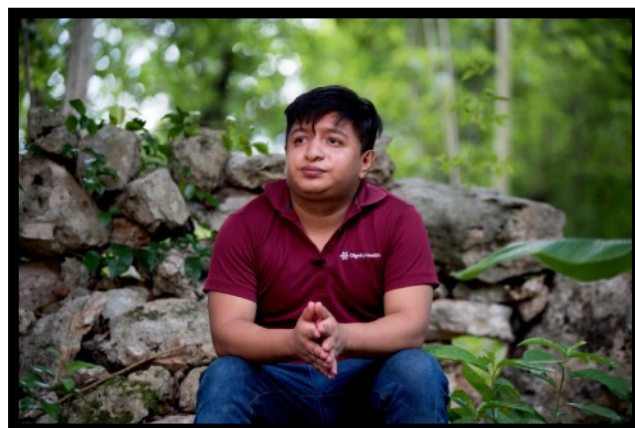

DET FORKERTE STED PÅ DET FORKERTE TIDSPUNKT

José Adrián på 14 år var på vej hjem fra skole, da politiet pludselig pågreb ham. En betjent trampede på hans nakke. José Adrián er maya – en del af Mexicos oprindelige befolkning – og han boede dengang i et fattigt kvarter i Mexico. José har nedsat hørelse, og det kan have betydet, at han har haft svært ved at kommunikere med politiet.

Før José Adrián blev pågrebet, havde politiet lige haft et sammenstød med nogle unge, som havde beskadiget politibilen. Politiet anholdt kun José. De gav ingen forklaring og kontaktede heller ikke José Adriáns forældre.

Betjentene tog i stedet José med på politistationen, hvor han blev hængt op i håndjern og efterladt i en halv time.

José Adrián. Foto: Amnesty International.

“De slog mig på brystet. Bagefter gav de mig lussinger i ansigtet.”

For at få deres søn løsladt måtte Josés familie betale en bøde og for skaden på politibilen. Det havde de ikke råd til. José Adrián endte med at droppe ud af skolen på grund af det, der skete.

José Adrián sammen med sin familie. Foto: Amnesty International.

I år har José Adrián endelig fået et høreapparat. Han ønsker at lægge hændelsen bag sig, men politiet, der overfaldt ham, forbliver ustraffet. Familien venter stadig på, at myndighederne gør det godt igen:

“Jeg ønsker retfærdighed,” siger José Adriáns mor, der ikke står alene med et ønske om mere retfærdighed, idet politiet i Mexico generelt går særligt efter minoriteter og fattige.

MAGAI MATIOP NGONG

Sydsudan

DØDSDØMT SOM 15-ÅRIG

Da Magai Matiop Ngong var 15 år, elskede han at løbe og synge. Magai gik i gymnasiet og håbede på, at han som voksen blev en, der hjalp andre mennesker. Men drømmene blev slået itu, da han i 2017 blev kendt skyldig i mord.

Under retssagen forsøgte Magai at forklare dommeren, at han kun var 15 år, og at det drab, han var anklaget for, var et uheld.

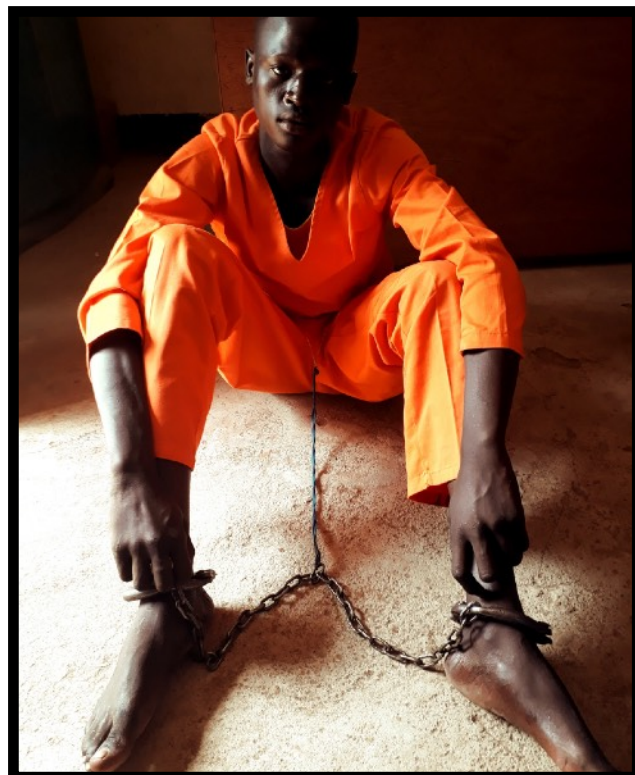
Dommeren idømte ham dødsstraf. Magai skulle hænges.

“Det er slet ikke en god følelse at få at vide, at man skal dø ...” fortæller Magai.

Magai fik ikke hjælp fra nogen advokat, hverken da han blev anholdt eller under den første retssag. Dommeren sagde, at han kunne skrive en appel og bede om at annulleret sin dødsstraf.

Først da Magai blev flyttet til et andet fængsel, fik han en advokat. Magai sidder nu to år senere på dødsgangen og venter stadig på, at appellen om, at dødsstraffen bliver trukket tilbage, går igennem.

Sidste år blev syv mennesker blevet hængt i Sydsudan. En af dem var et barn ligesom Magai. Alligevel har han ikke mistet sit *“håb ... om at komme ud og fortsætte ... i skolen.”*

Magai Matiop Ngong i fængslet. Foto: Amnesty International.

Fængslets fangedragt med logo. Foto: Amnesty International.

MARINEL SUMOOK UBALDO

Filippinerne

OVERLEVER EFTER KLIMAFORANDRINGER: KÆMPER FOR ET VÆRDIGT LIV

Marinel Sumook Ubaldo var kun 16 år, da hun vidste, at hun var nødt til at beskytte sig selv og sit lokalsamfund fra de ødelæggende virkninger af klimaforandringerne.

Marinel Sumook Ubaldo kæmper for at gøre opmærksom på de konsekvenser, klimaforandringerne har for verdens allermost sårbare mennesker.

Den 13. november 2013 overlevede hun tyfonen Yolanda. En af de mest dødbringende tyfoner nogensinde. Alene i Filippinerne døde 6000 mennesker. Marinels landsby blev ødelagt, og en million mennesker mistede deres hjem.

I dag seks år senere har hun en uddannelse i socialt arbejde. Hun er en kendt ungdomsaktivist og kæmper i sin fritid for lokalsamfundet og deres rettigheder. Det førte hende til New York i 2018, hvor hun for en tætpakket mødesal skulle vidne i en undersøgelse af klimaforandringer og om, hvordan de fossile industrier bidrager til disse:

Marinel Sumook Ubaldo taler under høring i New York. Foto: Tracie Williams/Greenpeace.

Tyfonen Haiyan var en af de kraftigste tropiske tyfoner nogensinde registreret. Foto: DFID (CC).

“Jeg er ikke bare ... en klimastatistik. Min historie er blot en ud af mange, og jeg er her for at tale på vegne af de sårbare og de marginaliserede lokalsamfund – må vores stemmer blive hørt.”

For selv om det er seks år siden, tyfonen rasede, så har den filippinske regering endnu ikke gjort nok for at genopbygge huse, sørge for vand, mad, toiletter og andet, så Marinel og andre overlevende kan leve et værdigt liv.

SARAH MARDINI OG SEÁN BINDER

Grækenland

RISIKERER FÆNGSELSSTRAF FOR AT REDDE LIV

I Grækenland risikerer man fængselsstraf, hvis man forsøger at redde liv. Sarah Mardini og Seán Binder har begge været frivillige reddere for en organisation på den græske ø Lesbos. Deres opgave var at holde øje med flygtningebåde, der var i havsnød, og at hjælpe flygtninge.

Nu er de anklaget for spionage, menneskesmugling og for at være en del af en kriminel organisation. Hvis de bliver fundet skyldige i anklagerne, kan de ende med en fængselsdom på 25 år.

De har allerede været 100 dage i fængsel, men er blevet løsladt mod kaution.

24-årige Sarah har selv været nødt til at tage en farefuld flugt. Hun flygtede fra borgerkrigen i Syrien i 2015 og krydsede havet til Grækenland i en jolle, der næsten sank. Sammen med sin søster hoppede hun i vandet og slæbte båden i land – og reddede dermed alle i jollen.

Sarah Mardini og Seán Binder. Privat foto.

Redningsveste fra Pipka flygtningelejren på Lesbos, Grækenland. Foto: Amnesty International / Olga Stéfatu.

25-årige Seán er nu i Irland og siger, at det mest skræmmende "ikke har været, at de fængslede mig, men at det kan ske for enhver." Det sker, når regeringer kriminaliserer hjælp til flygtninge i stedet for at gøre mere for at beskytte flygtningenes ret til at finde et trygt sted at leve.

KOPIARK 2.1: GUIDE TIL APPELBREV

Formålet med at skrive et appelbrev er at få modtageren til at overholde menneskerettighederne. Det er en god idé at lægge vægt på modtagerens forpligtelser over for den person, hvis rettigheder bliver krænket. Appelbrevene bliver sendt til myndighedspersoner som kongelige, præsidenter, statsministre eller borgmestre, da disse personer har pligt til og mulighed for at stoppe de krænkelser, der finder sted.

Sproget i dit appelbrev afgør, om modtageren tager brevet alvorligt. Det er vigtigt, at du er høflig uanset situationen. Det er ligeledes vigtigt at huske på, at formålet med et appelbrev ikke er at give udtryk for din egen personlige holdning, men derimod at opfordre modtageren til at respektere menneskerettighederne.

ET APPELBREVS INDHOLD

- ▶ Dato for, hvornår dit brev er skrevet. Datoen skrives øverst til højre.
- ▶ Hilsen til modtageren. Brug modtagerens titel, fx Deres Kongelige Højhed, Fru præsident eller Hr. borgmester.
- ▶ Indledning. Kort beskrivelse af brevets formål. En indledning skal hjælpe modtageren med at forstå, hvorfor han eller hun er modtager af brevet, og hvad man som afsender ønsker, han eller hun skal gøre.
- ▶ Appel. Kan også kaldes brevets hovedtekst. Her beskrives problemet og argumenterne for, at modtageren bør hjælpe med at løse det.
- ▶ Afslutning. Her gentages og understreges, hvad du/I ønsker, at modtageren skal gøre for at løse problemet. Det er en god idé at afslutte brevet høfligt for eksempel Med venlig hilsen.
- ▶ Dit fulde navn. Eventuelt også din skoles adresser, så modtageren ved, hvor han eller hun kan sende sit svar til.

OBS: Vigtige informationer

Vær opmærksom på, at der er ting, du ikke må skrive om i brevene. Det vil din lærer informere dig om.

KOPIARK 2.2: KOM GODT I GANG MED DIT APPELBREV - HJÆLP TIL FORMULERINGER

Du kan lade dig inspirere af forslagene nedenfor.

JOSÉ ADRIÁN, MEXICO

- ▶ Skriv til myndighederne, og bed dem om, at José får fuld erstatning for de overgreb, som han er blevet udsat for.
- ▶ Bed myndighederne om at finde de ansvarlige politibetjente, så de kan blive stillet for en domstol.

MAGAI MATIOP NGONG, SYDSUDAN

- ▶ Bed myndighederne om at omstøde Magais dødsdom.
- ▶ Fortæl, hvad der chokerer dig ved Magais historie.

MARINEL SUMOOK UBALDO, FILIPPINERNE

- ▶ Bed regeringen om at hjælpe indbyggerne i Matarinao i det østlige Samar, så de igen har ordentlige leveforhold.
- ▶ Opfordr den filippinske regering til at kræve, at de af verdens lande, der har forårsaget klimaforandringerne, tager deres ansvar alvorligt og bidrager til at løse problemerne.

SARAH MARDINI OG SEÁN BINDER, GRÆKENLAND

- ▶ Bed de græske myndigheder om at droppe anklagerne mod Sarah Mardini og Seán Binder.

OBS: Vigtige informationer

Vær opmærksom på, at der er ting, du ikke må skrive om i brevene. Det vil din lærer informere dig om.

KOPIARK 3.1: GUIDE TIL SOLIDARITETSBREV

Formålet med et solidaritetsbrev er at give modtageren et håb og en tro på, at hans eller hendes kamp for retfærdighed vil lykkes. Brevet behøver ikke at være langt. Det vigtigste er, at det kommer fra hjertet og formidler sympati med modtagerens situation. Selvfølgelig er indholdet af dit solidaritetsbrev vigtigt, men alene det at modtage et brev kan have stor betydning. Brevet viser nemlig modtageren, at omverdenen kæmper for, at vedkommendes menneskerettigheder bliver overholdt.

Gør brevet personligt ved fx at medsende et fotografi eller en tegning til vedkommende, som skal modtage solidaritetsbrevet. En del af Skriv for Liv er at bringe verden udenfor ind i fængselscellerne eller hjem til dem, som kæmper en svær kamp for menneskerettighederne. Vi ved, at det vækker glæde og håb at modtage postkort med motiver fra hele verden.

Gå eventuelt en tur i efterårs- eller vinterlandsskabet, og tag billeder af steder, som betyder noget særligt for jer, og som I gerne vil dele med en af personerne bag årets sager.

I kan printe billederne ud på karton og bruge dem som postkort, hvorpå I skriver jeres hilsner til personerne. I kan også gå på opdagelse i gamle aviser eller blade og sammensætte symbolfyldte kollager, som siger noget om årets sager. Og endelig kan I tegne eller male motiver som en del af brevets indhold.

OBS: Vigtige informationer

Vær opmærksom på, at der er ting, du ikke må skrive om i brevene. Det vil din lærer informere dig om.

ET SOLIDARITETSBREVS INDHOLD

► **Dato for, hvornår dit brev er skrevet.**

Datoen skrives øverst til højre.

► **Hilsen til modtageren.**

► **Indhold.**

Der findes mange muligheder for, hvad du kan skrive i et solidaritetsbrev. Nogle gange kan det være en god idé at skrive medfølelse om selve krænkelsen, eller hvad du selv føler, når du hører modtagerens historie. Du kan også skrive om det mod, personen udviser ved at kæmpe for menneskerettighederne, eller hvorfor det er vigtigt at søge retfærdighed. Tænk over, hvad disse mennesker kan have brug for at høre, mens de befinder sig i en svær tid og situation. Måske ville det være rart at høre noget om dig selv, og hvad du har lært af at høre om deres sag. Du kan også skrive, at de ikke er alene, og at der er mennesker over hele verden, som støtter deres sag.

► **Afslutning.**

Det er en god idé at afslutte brevet høfligt, fx: Med venlig hilsen eller Kærlig hilsen.

► **Dit fulde navn.**

Eventuelt også din skoles adresse, så at modtageren ved, hvor han eller hun kan sende sit svar til.

1. januar 2019

Kære NN

Jeg skriver til dig for at fortælle dig...

Jeg går selv i skole på...

Kærlig hilsen

Navn

Adresse

OBS: Vigtige informationer

Vær opmærksom på, at der er ting, du ikke må skrive om i brevene. Det vil din lærer informere dig om.

KOPIARK 3.2: KOM GODT I GANG MED DIT SOLIDARITETSBREV - HJÆLP TIL FORMULERINGER

Før du går i gang med din brevskrivning, kan du lade dig inspirere af nedenstående.

JOSÉ ADRIÁN, MEXICO

- ▶ Du kan skrive til José eller til hans forældre og give udtryk for, at du støtter dem i deres kamp for retfærdighed.
- ▶ Måske har du selv oplevet en uretfærdighed, som du kan dele med José. Vis ham, at han ikke står alene.

MAGAI MATIOP NGONG, SYDSUDAN

- ▶ Tænk over, hvad Magai mon har brug for at høre i denne svære situation.
- ▶ Magai elsker at løbe og synge – måske du også kan lide en af de to ting, så kan du fx fortælle, hvilken slags musik du bedst kan lide.
- ▶ Fortæl Magai, at du står sammen med ham i hans kamp for at få omstødt dødsdommen.

MARINEL SUMOOK UBALDO, FILIPPINERNE

- ▶ Giv udtryk for solidaritet, beundring, eller hvad du føler for Marinel.
- ▶ Fortæl Marinel, at du står sammen med hende i hendes kamp for retfærdighed, og fortæl måske om eksempelvis skolestrejker for klimaet eller andre initiativer, som du kender til.
- ▶ Du kan takke Marinel for at kæmpe for klimaet. Måske du kan dele din største klimabekymring med hende?

SARAH MARDINI OG SEÁN BINDER, GRÆKENLAND

- ▶ Fortæl Sarah og Seán, at du står sammen med dem i deres kamp for retfærdighed.
- ▶ Giv udtryk for den solidaritet, beundring, eller hvad du føler for det frivillige arbejde, som de har to har udført.

OBS: Vigtige informationer

Vær opmærksom på, at der er ting, du ikke må skrive om i brevene. Det vil din lærer informere dig om.

KOPIARK 4.1: DISKUSSIONSSPØRGSMÅL MENNESKERETTIGHEDSFORKÆMPERE

Undersøg følgende problemstillinger:

1. Hvad er menneskerettighederne for noget? Og hvordan opstod de?

.....

.....

.....

2. Hvad er en menneskerettighedsforkæmper? Hvad kæmper de for, og hvorfor er sagen så vigtig for dem? Gå online og find eksempler.

.....

.....

.....

3. Hvilke generelle trusler tror I, at der er for menneskerettighedsforkæmpere rundt omkring i verden? Uddyb svaret, så godt som I kan.

.....

.....

.....

4. Hvad betyder det for menneskerettighedsforkæmpere, at de kan bruge internettet og sociale medier i deres kamp (fx #Blacklivesmatter)?

.....

.....

.....

(Fortsættes på næste side)

(Fortsat fra forrige side)

5. Clicktivisme betyder, at man er aktivist på nettet. Er det altid nok?

.....

.....

.....

6. Hvordan kan de ellers kæmpe for deres rettigheder: Hvad gør Amnesty International eksempelvis for at kæmpe for andre menneskers rettigheder (undersøg, hvad Amnesty International er, og hvad organisationen kæmper for)?

.....

.....

.....

7. Har almindelige borgere et ansvar, når det kommer til menneskerettighederne? Uddyb dit svar.

.....

.....

.....

SVAR INDIVIDUELT PÅ DET SIDSTE SPØRGSMÅL, OG SKRIV DIT SVAR NED:

8. Tænk over en situation, hvor du eller en anden person har været særlig modig: Hvad skete der, hvilke udfordringer var der, og hvorfor var der tale om 'mod'. Hvad fik dig til at reagere og hvorfor?

.....

.....

.....

KOPIARK 4.2: DISKUSSIONSPØRGSMÅL

JOSÉ ADRIÁN, MEXICO

Du skal nu sammen med din gruppe undersøge og diskutere de følgende spørgsmål:

1. Selve sagen

- Beskriv sagen.
- Hvilke menneskerettigheder bliver krænket i sagen?
- Hvorfor blev José Adrián anholdt? Og hvordan håndterede politiet selve anholdelsen?
- Hvilke konsekvenser har sagen haft for José Adrián og hans familie?

2. Diskrimination

- Hvad betyder ordet diskrimination? Definer med dine egne ord, hvad ordet betyder. og kom med eksempler, som I kender til.
- Kan man blive straffet for at forskelsbehandle folk? Diskutér.
- Tror I, at nogle mennesker eller bestemte grupper bliver diskrimineret i Danmark? Uddyb og diskutér.
- Kender du andre grupper i samfundet (i Danmark, eller andre steder i verden), der er særligt fattige eller udsatte i forhold til resten af befolkningen?
- Hvad tror I, der kan gøres for at bekæmpe diskrimination i et samfund?

3. Kampen for retfærdighed og bekæmpelse af straffrihed

- Hvad ligger der i begreberne 'retfærdighed' og 'straffrihed'?
- Hvordan opnår José Adriáns familie retfærdighed? Hvad bør der ske?
- Hvilken betydning har det for José Adriáns familie og venner, at de opnår retfærdighed?
- Tænk over en situation, hvor du blev behandlet retfærdigt eller uretfærdigt: Hvad skete der, hvad følte og hvad gjorde du?

4. Retssikkerhed og politiets magtanvendelse

- Hvad er meningen med et politi? Hvilken rolle spiller politiet i et samfund?
- Diskutér politiets rolle, og om der er situationer, hvor politiet må anholde og skyde andre.
- Hvilke konsekvenser har politivold for et samfund?
- Hvad ligger der i ordet retssikkerhed? Hvad sker der eksempelvis i Danmark, når politiet har dræbt en person?
- Hvad ville det betyde for dig, hvis ikke du kunne stole på politiet?
- Undersøg, hvilke regler der gælder i Danmark.

5. Tænk over ...

- Hvad har denne sag fået dig til at undre dig over?
- Hvad har du lært ud fra denne sag?
- Hvis du kunne sige eller skrive noget direkte til José Adrián, hvad ville det så være?

KOPIARK 4.3: DISKUSSIONSSPØRGSMÅL

MAGAI MATIOP NGONG, SYDSUDAN

Du skal nu sammen med din gruppe undersøge og diskutere de følgende spørgsmål:

1. Selve sagen

- Beskriv sagen med egne ord.
- Hvilke menneskerettigheder bliver krænket i sagen?
- Synes du, at Magai bliver behandlet retfærdigt? Hvorfor/hvorfor ikke?

2. Retfærdig rettergang

- Hvad betyder udtrykket 'en retfærdig rettergang'? Hvad indebærer en retfærdig rettergang?
- Har vi retfærdig rettergang i Danmark?
- Har alle ret til en forsvarsadvokat? Også en person, som har mord på samvittigheden? Hvorfor?
- Hvordan skal forholdene i et fængsel være?

3. Børn og straf

- Synes du, at det er ok at straffe børn med straf?
- Undersøg, hvad der ville ske, hvis man blev anholdt som 15-årig i Danmark.
- Undersøg, hvad 'den kriminelle lavalder' er. Bør den være højere eller lavere – uddyb dit svar.
- Undersøg, hvad menneskerettighederne og Børnekonventionen siger om at straffe børn (og voksne).
- Hvad ville være hårdest for dig, hvis du mistede din frihed? Hvad ville du savne mest?

4. Retten til liv

- Hvad ligger der i retten til liv?
- Hvilke dilemmaer er der forbundet med dødsstraf?
- Undersøg, hvilke lande der går ind for dødsstraf.
- Hvad siger Amnesty International: Er der situationer, hvor nogle mennesker godt må straffes med døden? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan ser du på straf: Hvilken straf er mest retfærdig?
- Hvad er et godt liv for dig?

5. Tænk over ...

- Hvad har denne sag fået dig til at undre dig over?
- Hvad har du lært ud fra denne sag?
- Hvis du kunne sige eller skrive noget direkte til Magai, hvad ville det så være?

KOPIARK 4.4: DISKUSSIONSPØRGSMÅL

MARINEL SUMOOK UBALDO, FILIPPINERNE

Du skal nu sammen med din gruppe undersøge og diskutere de følgende spørgsmål:

1. Selve sagen

- Beskriv sagen med egne ord.
- Hvad fik Marinel til at blande sig i klimaaktivisme?
- Hvad kæmper Marinel for?
- Hvilke menneskerettigheder bliver krænket i sagen?

2. Aktivisme

- Hvad betyder det, at en person som Marinel informerer og aktiverer borgere i lokalsamfund?
- Har du nogensinde selv kæmpet for en sag sammen med andre? Uddyb dit svar. Hvad betød det for dig, at I stod sammen?
- Hvilken effekt har det, når mennesker går sammen i fællesskaber og kæmper for demokratiske (herunder menneskerettigheder) rettigheder?
- Diskuter citatet: *'Jeg er ikke bare en klimastatistik. Min historie er blot en ud af mange, og jeg er her for at tale på vegne af de sårbare og de marginaliserede lokalsamfund – må vores stemmer blive hørt.'*

3. Klima og menneskerettigheder

- Research: Hvad har klima og menneskerettigheder med hinanden at gøre?
- Hvordan kan klimaforandringer påvirke især fattige og sårbare i verden? Hvorfor er disse grupper særligt udsatte?
- Hvilke konsekvenser har klimaforandringer haft for mennesker i Filippinerne?
- Hvad kan borgere gøre for at blande sig i debatten om klimaforandringer?
- Hvordan kan unge mennesker opnå større indflydelse og rettigheder i et samfund?

4. Ytrings- og forsamlingsfrihed

- Hvad betyder ytrings- og forsamlingsfrihed for dig?
- Kan du skrive eller sige alt det, du har lyst til? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Kan man blive straffet i Danmark, hvis man deltager i en demonstration eller udtrykker sig kritisk i avisen eller på de sociale medier? Hvorfor/hvorfor ikke – og hvornår?
- Har du været med i en demonstration eller aktion, og hvad betød det for dig? Uddyb.

5. Tænk over ...

- Hvad har denne sag fået dig til at undre dig over?
- Hvad har du lært ud fra denne sag?
- Hvis du kunne sige eller skrive noget direkte til Marinel, hvad ville det så være?

KOPIARK 4.5: KENDTE UNGE AKTIVISTER

Mange unge aktivister kæmper for at gøre verden til et bedre sted. Du skal nu researche kendte unge aktivister og finde ud af, hvad de kæmper for og hvordan:

Navn	Hvad kæmper han/hun for? Hvordan?
Bana Alabed	
Emma Gonzalez	
Sonita Alizadeh	
Greta Thunberg	
Payal Jangid	
Malala Yousafzai	

KOPIARK 4.6: DISKUSSIONSPØRGSMÅL

SARAH BINDER OG SEÁN BINDER, GRÆKENLAND

Du skal nu sammen med din gruppe undersøge og diskutere de følgende spørgsmål:

1. Selve sagen

- Beskriv sagen med egne ord.
- Hvad kæmper Sarah og Seán for? Hvad bestod deres opgave helt præcist af?
- Hvilke menneskerettigheder bliver krænket i sagen?
- Synes du, at Sarah og Seán bliver behandlet retfærdigt? Hvorfor/hvorfor ikke?

2. Retten til at kunne søge asyl

- Hvad vil det sige at søge asyl?
- Hvad ligger der i retten til at søge asyl – hvem har ret til dette?
- Hvem søger asyl?

3. Retten til liv

- Diskuter, hvad 'Retten til liv, frihed og personlig sikkerhed' (artikel 3) betyder.
- Hvorfor, tror du, har Grækenland bestemt, at man risikerer en fængselsdom, hvis man hjælper bådflugtninge fra andre lande? Hvilke konsekvenser har dette for flygtninge?
- Diskuter citatet: *"Det kan ske for enhver (at blive anklaget). Det sker, når regeringer kriminaliserer hjælp til flygtninge i stedet for at gøre mere for at beskytte flygtningenes ret til at finde et trygt sted at leve"* (Seán Binder). Hvad mener han?

4. Tænk over ...

- Hvad har denne sag fået dig til at undre dig over?
- Hvad har du lært ud fra denne sag?
- Hvis du kunne sige eller skrive noget direkte til José, hvad ville det så være?

KOPIARK 5: OPSAMLING PÅ LÆRINGSMÅL

MÅL:	BESKRIVELSE: *Her kan du uddybe det, du har lært.	KAN:	KAN NÆSTEN:	KAN IKKE ENDNU:
Jeg har opnået viden om menneskerettighederne.				
Jeg kan med afsæt i materialet diskutere, hvilket ansvar verden har for, at menneskerettighederne overholdes.				
Jeg er blevet bevidst om min egen rolle i forhold til menneskerettighederne.				
Jeg har opnået viden om og kan gøre rede for begreberne: diskrimination, retten til asyl, retfærdig rettergang, retssikkerhed, retten til liv, ytrings- og forsamlingsfrihed og klimaaktivisme.				
Jeg er blevet bevidst om, hvordan mennesker kan opnå øgede rettigheder og indflydelse i samfundet.				
Jeg kan med afsæt i materialet diskutere sammenhængen mellem klimaproblematikker og menneskerettigheder.				
Jeg ved, hvem der har ret til at søge asyl.				

This image shows a blank sheet of white paper with ten horizontal dashed lines spaced evenly apart, resembling notebook paper. The lines are thin and black, extending across the full width of the page. There is no text or other markings on the paper.